

Jak chráníme životní prostředí?

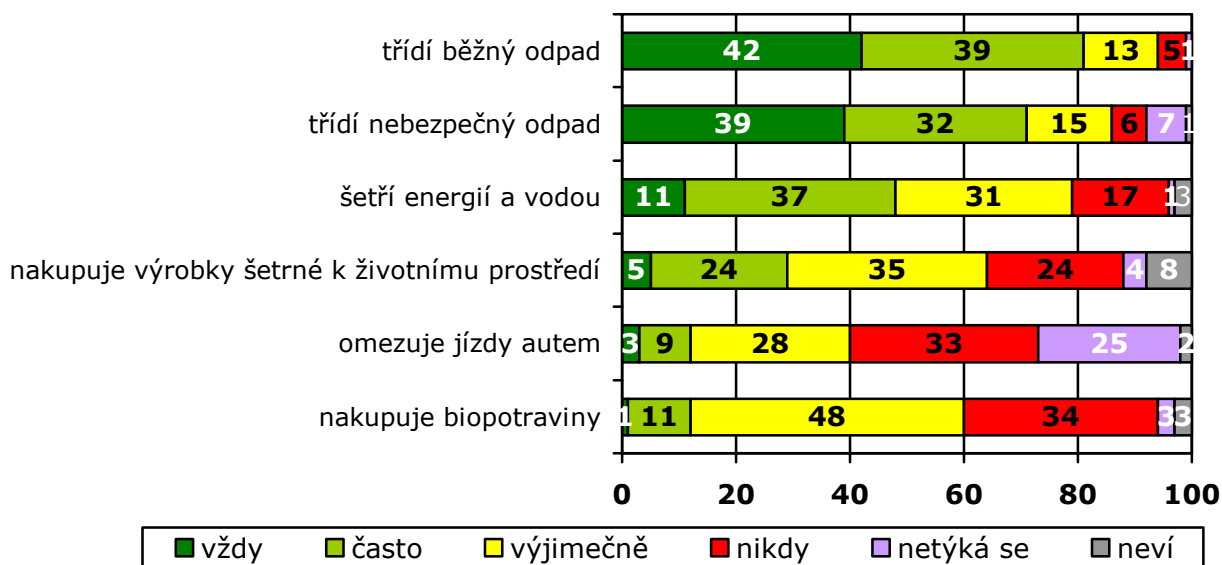
Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2008, v08-05</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>12. 5. – 19. 5. 2008</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1066</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OE.2, OE.26</i>
Zveřejněno dne:	<i>25. června 2008</i>
Zpracoval:	<i>Michal Veselský</i>

V rámci bloku otázek zaměřených na životní prostředí se Centrum pro výzkum veřejného mínění ve svém květnovém výzkumu zajímalo o to, nakolik se sami respondenti chovají k životnímu prostředí šetrně. Ti byli dotázáni jednak na činnosti dotýkající se každodenního provozu domácnosti, jakými jsou třídění odpadu nebo například tendence šetřit energií a vodou. Další okruh otázek byl již specifitější a soustředil se na konkrétní aktivní kroky dotázaných ve prospěch ochrany přírody.

První otázka zjišťovala, nakolik se lidé chovají šetrně k životnímu prostředí ve svém každodenním životě:

Graf 1: Ekologické chování domácností¹ (v %)

Z vybraných forem ekologického chování se respondenti nejčastěji hlásí k třídění běžného odpadu (81 % „třídí vždy + třídí často“) a třídění nebezpečného odpadu (71 %). V případě dalších alternativ však již angažovanost silně klesá. Necelá polovina deklaruje, že šetří energií a vodou, výrobky šetrné k životnímu prostředí pak nakupuje 29 % dotázaných. Nejhorší situace panuje ohledně automobilismu. Svě jízdy autem omezuje pouze něco málo přes desetinu respondentů a ani po odečtení těch, kteří zvolili variantu „netýká se“, čítá tato skupina méně než pětinu všech motoristů. Velké popularitě se zatím netěší ani nákup biopotravin (12 %).

Tendence chovat se ekologicky je obecně větší u lidí s vyšším vzděláním. Ekologičtěji se chovají také lidé, kteří hodnotí životní úroveň své domácnosti jako dobrou, když se ve větší míře hlásí k třídění odpadu a nákupu výrobků šetrných k životnímu prostředí. Zde však jejich entuziasmus končí, jelikož v otázce úspory energií a omezování jízdy autem se pohybují v pásmu průměru. Významné rozdíly se pak objevují ohledně úspor energií a vodou. Vyšší šetrností se vyznačují ženy: 51 % jich uvedlo, že energií a vodou šetří vždy anebo alespoň často. Mezi muži to o sobě tvrdí jen 44 %. Téměř propastné rozdíly jsou pak mezi mladými lidmi do 29 let a starší generací reprezentovanou občany nad 60 let. Zatímco mezi seniory se k úsporám hlásí 57% dotázaných, u mladé generace čítá stejná skupina pouze 35 %.

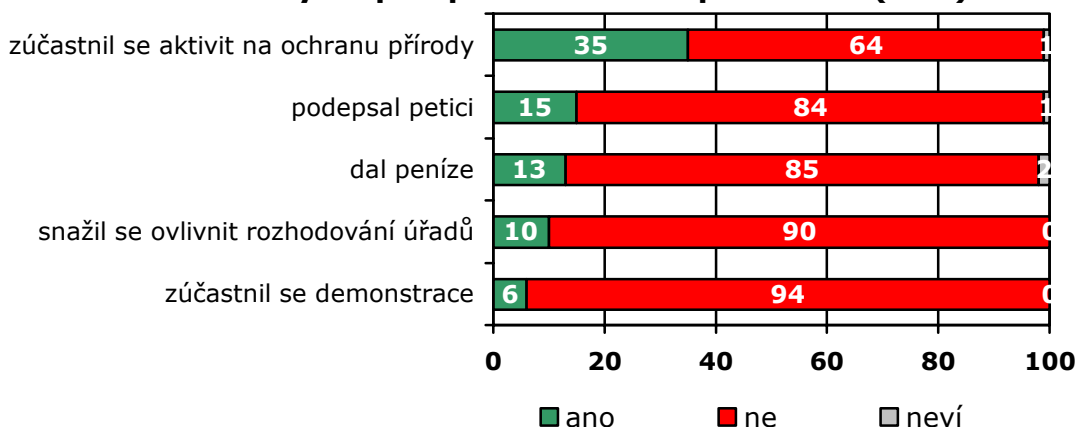
¹ Znění otázky: „Pokud jde o Vaši domácnost... a) odevzdáváte, třídíte nebezpečný odpad, b) třídíte běžný odpad, c) nakupujete biopotraviny, d) řídíte se při nákupu výrobků (např. pracích prášků) tím, zda jsou šetrné k životnímu prostředí, e) omezujete jízdy autem z důvodu ochrany životního prostředí, f) šetříte energiemi a vodou z důvodu ochrany životního prostředí?“. Možnosti odpovědí: „vždy“, „často“, „výjimečně“, „nikdy“, „netýká se“, „neví“.

Tabulka 1: Vývoj ekologického chování domácností²

	+/- červen 2002	+/- březen 2004	+/- květen 2005	+/- květen 2006	+/- květen 2007	+/- květen 2008
třídí běžný odpad	56/42	67/32	74/24	76/23	78/21	81/18
třídí nebezpečný odpad	57/36	70/26	72/24	71/18	72/20	71/21
šetří energii a vodu	40/56	42/54	46/50	48/46	53/44	48/48
nakupuje výrobky šetrné k životnímu prostředí	43/44	26/61	31/56	32/54	34/55	29/59
omezuje jízdu autem	16/75	15/76	18/73	17/57	15/57	12/61

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, od roku 2006 rovněž „netýká se“.

V posledních letech nedochází v otázce ekologického chování domácností k významnějším posunům. Změna mezi lety 2005 a 2006 u položky „omezuje jízdu autem z důvodu ochrany životního prostředí“, kde v roce 2006 výrazně ubylo těch, kteří své jízdy s ohledem na životní prostředí nijak neomezují, je způsobena rozšířením škály odpovědí o variantu „netýká se“.

Graf 2: Aktivní kroky ve prospěch životního prostředí³ (v %)

V otázce konkrétních aktivních kroků ve prospěch ochrany životního prostředí jsou občané vcelku zdrženliví. Třetina dotázaných se během posledních pěti let zúčastnila aktivit na ochranu přírody. Dalších 15 % podepsalo petici a 13 % finančně podpořilo skupinu zabývající se ochranou životního prostředí. Desetina občanů se snažila ovlivnit rozhodování úřadů a 6 % respondentů se zúčastnilo protestu nebo demonstrace týkající se ochrany životního prostředí.

Konkrétní strategie, jak ovlivnit otázky životního prostředí, je podmíněna generačně. Mladí lidé častěji tíhnou k tomu projevit svůj nesouhlas účastí na demonstraci, naopak s přibývajícím věkem stoupá angažovanost formou petic, finanční podpory a ovlivňování úřadů. I zde platí, že lidé s vyšším vzděláním se do ochrany životního prostředí zapojují častěji.

² V časovém srovnání nejsou zahrnuty biopotraviny, na které byli respondenti dotazováni letos poprvé.

³ Znění otázky: „V posledních pěti letech jste: a) podepsal petici týkající se životního prostředí, b) dal peníze na podporu nějaké skupiny, hnutí, které se zabývá ochranou životního prostředí, c) zúčastnil se protestu nebo demonstrace, které se týkaly životního prostředí, d) zúčastnil se aktivit na ochranu přírody – např. brigády, obnovy zeleně, e) snažil se ovlivnit (např. dopisem, účastí na jednání zastupitelstva) rozhodování úřadů ve prospěch životního prostředí?“ Možnosti odpovědí: „ano“, „ne“, „neví“.